

rener, heilig zijn, en dat ieder te Corinthus dit wist en aannam; iets wat Paulus moeilijk anders weten kon dan uit het feit, dat de gemeente gewoon was deze kinderen te doopen. Op dien grond nu verklaart de Apostel, dat de ongelovige man door de geloovige vrouw geheiligd wordt, want ware dit niet zou, dan zouden de kinderen uit zulk een huwelijk geboren, onrein zijn en dus ook niet gedoopt mogen worden. Maar natuurlijk volgt daaruit allerminst, dat dan ook de ongelovige man, en Paulus heeft hier bepaald het oog op een heiden, zou gedoopt mogen worden, want wie als volwassen niet geloof, kan den doop niet ontvangen. Dat zou een ontheiligt van het Sacrament geweest zijn.

Het heilig zijn van de kinderen is hier dus in geheel anderen zin bedoeld dan het geheiligd worden van den ongelovigen man door de geloovige vrouw. Een ongelovige man wordt niet door het huwelijk met een geloovige vrouw in het genadeverbond opgenomen, in de Kerk ingelijfd of gerekend de «theocratische gemeenschap» deelachtig te worden. Als heiden staat hij buiten dit alles, terwijl de uit hem geboren kinderen daarentegen wel in het genadeverbond staan en in de Kerk moeten worden ingelijfd op grond van hun geboorte uit een geloovige moeder. Wat de Apostel met dit «geheiligd zijn» van den ongelovigen man dan bedoeld heeft, kan niet twijfelachtig zijn. Het blijkt juist uit de vermelding van de kinderen, die uit zulk een huwelijk geboren worden. Een kind nu kan niet geboren worden zonder de innigste gemeenschap tusschen man en vrouw, een gemeenschap die ze tot één vleesch maakt. Dat nu juist was het gewetensbezuur van zulk een geloovige echtgenote, waarvan hier sprake is, of zulk een huwelijksgemeenschap met een ongelovigen man haar niet beoedelde en verontreinigt. Wat de Apostel Paulus in het voorgaande hoofdstuk (I Cor. 6: 15-20) had gezegd, dat wie een heiden aanneemt, vleesch met haar werd, en aldus «ons lichaam, dat een lid van Christus is, maakte tot lid eenen heiden», kon immers in zekeren zin ook hier gelden. Afgederijf was iets schrikkelijks; er ging een besmettende en bezoddelende kracht van uit op ieder, die er mee in aanraking kwam. En mocht dan een geloovige man of vrouw zijn lichaam, dat een tempel des Heiligen Geestes was, wel in zoo innige gemeenschap brengen met het lichaam van zulk een afgodendienaar? Dat bezwaar nu neemt Paulus hier weg, door te verklaren, zooals Calvijn terecht opmerkt, dat «een geloovige met een goede consensie met een ongelovige samenwonen mag als man en vrouw, want dat de ongelovige wat betreft de gemeenschap van het bed en van het geheele leven geheiligd wordt, opdat hij niet zijn onreinigheid den geloovige bezoedele». De grond daarvan is dat «de vroomheid van den geloovige meer vermag om het huwelijk te heiligen dan de goddeloosheid van den ongelovige om het te bezoeden». Maar, gaat Calvijn voort, «deze heiliging haat den ongelovigen echtgenoot persoonlijk natuurlijk niets; ze heeft alleen in zoverre voor hem betekenis en kracht, als zijn geloovige echtgenoot niet door den omgang met hem bezoedeld en het huwelijk niet ontheiligt wordt». Deze verklaring van Calvijn, die volkomen in het verband past, geeft de bedoeling van des Apostels woorden het best weer. Maar daaruit blijkt dan ook, dat dit geheiligd zijn van den ongelovigen man door de geloovige vrouw iets geheel anders is dan het heilig zijn der kinderen en dus nooit een grond van den doop kan opleveren.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks zóhlen.

In harteliken dank ontvingen van den heer A. C. v. Drimmelen te Klundert, gevonden in de coll. Geref. Kerk 7250.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Leestafel.

WAT BEDOELT DE VRIJE UNIVERSITEIT. — Uitgeven in MCMXXVI.

Dit dezer dagen verschenen boekje in duodecimo formaat en van slechts 28 bladzijden, gaat uit van de VEREENIGING VOOR HOOGER ONDERWIJS OP GEREFORMEERDEN GRONDSLAG te AMSTERDAM en is aldaar aan het Bureau dier Vereeniging, KEIJSERGRACHT 162, verkrijgbaar.

Met de uitgave en verspreiding bedoelt de VEREENIGING de betekenis, de waardij van haar GEREFORMEERDE HOOGESCHOOL te AMSTERDAM op eenvoudige, maar duidelijke wijze in het licht te stellen.

En zij acht dit ook nu, nadat haar SCHOOL reeds 35 jaren bestaan heeft, geen overbodig werk. «Waar het toch», zoo begint het boekje, «dat althans ieder Christen in Nederland wat was eigenlijk die betekenis is, dan zouden niet zooveel die Universiteit hun steun nog onthouden of haar bestrijden. En als ieder vriend van de V. U. recht doorzondren was van haar groote waardij, wat zou zij ook van de zijde van haar vrienden nog veel meer belangstelling ondervinden?»

In vasten, wel geordenden gedachtegang, waarin zich een geschoolde geest openbaart, wordt, door het naaste verdere en laatste deel der UNIVERSITEIT te beschrijven, haar betekenis en waardij voor het christelijk Nederland op overtuigende wijze betoogd.

Die gedachtegang is daarbij, door de eigenaardige inrichting van het geschriftje, ook voor den eenvoudigen lezer gemakkelijk te overzien. Die gang der gedachten toch is er met kapitaal letters in aangegeven en ieder afzonderlijke gedachte wordt er dan met gewone letter nader in toegelicht.

Zoo volgt op de hoofdvraag: WAT BEDOELT DE VRIJE UNIVERSITEIT, een vraag aan elk christen-ouder: WAAR ZIJNT GE UW KINDER SCHOOL? en de beantwoording van die vraag leidt dan vanzelf tot de gedachte, aan den nog dringender nood van Christelijk Hooger, dan van Christelijk Lager onderwijs, en zoo tot de stelling, dat HOOGER ONDERWIJS NAAR HET WOORD VAN GOD VEEL EERDER VERBODEN IS,

Uit haar toelichting wordt dan begrijpelijk, waarom Dr. A. KUYPER en anderen zich gedroegen voelden den 20sten Oct. 1880 DE VRIJE UNIVERSITEIT OP TE RICHTEN.

Dat die oprichting, zooals Dr. KUYPER zelf het in latere jaren genoemd heeft, een GELOOFSTUK was, maar een geloofstuk dat wel moest ondernomen, wijl men niet minder dan een Universiteit niet kon volslaan en een z.g.: AANVULLENDE-SYSTEEM ONS NOOIT ZAL VOLDOEN, wordt dan nader betoogd.

Tegenover hen, die nog altijd als Dr. BRONSVELD in 1880 het recht tot oprichting van een Universiteit door een Vereeniging bestrijden, wordt daarna nog eens herinnerd aan Dr. KUYPER's toen verschenen: «STRIJK GENOMEN», waarin deze tegenover Dr. BRONSVELD dat recht op zoo afdoende wijze heeft gehandhaafd.

Ook de vraag of niet de Kerk de eerst aangeverene is om een hoogeschool op te richten, wordt in verband daarmee ter sprake gebracht, en er op gewezen hoe Dr. KUYPER toen ook heeft aangehouden, dat niet de Kerk, maar juist een vrije vereeniging tot zulk een oprichting de eerste aangewezen is.

Op p. 13 zegt de opsteller: «De zaak staat zoo. Heerlijk en voortreffelijk is het, als in tijden van nood, wanneer de Kerk geen Dienaren genoeg heeft, predikanten of onderlingen de hand aan den ploeg slaan en opleiden tot den Dienst des Woords; beter is het, indien die opleiding geregeld kan plaats grijpen in een GEREFORMEERDE THEOLOGISCHE FACULTEIT, die zich dan met de Kerken nader verstaat, met die Kerken in verband treedt en dien Kerken toezicht geeft op de zuiverheid in leer van professoren en studenten», p. 14.

Zoo mag dan wel aangenomen, dat het, van welke zijde ook berien, vast staat, dat er mag werken en moet werken een VRIJE UNIVERSITEIT OF GEREF. GRONDSLAG niet inbegrip van een Theologische Faculteit, p. 15.

Klaar en duidelijk, zoo dat het voor veel den eenvoudige begrijpelijk is wordt dan nog op p. 15 over dat OP GEREFORMEERDEN GRONDSLAG aldus gesproken: «Tegenover de Openbare Hoogeschoolen, die aan het Woord van God niet zijn gebonden, dient gehandhaafd, dat Gods Woord uitgangspunt moet zijn voor alle onderwijs, ook voor het Hooger. En het Gereformeerde wil toch niet anders wesen dan Christelijk, voldoende aan den eisch van Gods Woord in den meest volstrektten zin van het woord, zooals dat in den loop der tijden in de Gereformeerde kerken en in heel de Gereformeerde levensopvatting is verstaan».

Dat de Vrije Universiteit er niet alleen mag, maar ook moet wesen, wordt dan verder in dit geschriftje aangehouden.

Aangehouden uit haar naaste doel: zoo positief DE EER EN HET RECHT GODS TE HANDHAVEN IN DE WETENSCHAP, als negatief juist daardoor, zich scherp te stellen tegen DE WETENSCHAP, DIE OPKOMT UIT HET ONGELOOF; maar aangehouden ook uit haar einddoel: OP TE KOEKEN VOOR DE EER VAN GOD.

Drie denkbeelden, die de Schrijver dan weer nader ontwikkelt.

Aan dit naaste doel en einddoel zou zij, ook door den wetenschappelijken arbeid hare hoogleraren, beantwoorden ZELFS AL HAD ZIJ EEN ENKELEN STUDENT, p. 20.

Maar toch, heerlijker is het, als dat beoefenen der wetenschap naar een eisch van Gods Woord, dienstbaar kan worden gemaakt aan de opleiding van de zonen van ons Volk».

Ook met dit haar meer verwijderd doel komt de VRIJE UNIVERSITEIT te moeten aan de begeerte van het Gereformeerde Volk naar heiligheden, die in hun optreden zich Gereformerd betoogen; aan predikanten, doctoren, advocaten, leeraars. Het Gereformeerde Volk mag van de V. U. GEREFORMEERDE LEIDENDEN VERWACHTEN; verzuimen wat het noodig heeft. Daarom is de V. U. van zoo onontaglijk groot belang voor ons Volk, p. 21. En ten deele heeft ze dit ook gedurende haar 35-jarig bestaan reeds gedaan.

«En toch, dit alles moest en kon nog veel meer zijn. Ons Volk kan van de V. U. nog veel meer genieten. Predikanten, juristen, literatoren gaf de V. U. Maar vooral om dokters, opgeleid naar de Schrift en praktijk oefenend naar de H. S., roept ons Volk. Waar blijft de Gereformeerde beoefening van Nederlandsche taal en geschiedenis, die in de geschiedenis vóór alles de leiding Gods ziet en die bij, onzen onderwijzers den weg wijst, hoe dit vak ook aan de lagere scholen moet worden onderwezen? Het van de Gereformeerde opvatting over de natuur? (p. 23).

De V. U. bedoelt dit alles te geven, maar zij kan nog zooveel niet geven. En zoo komt dan in dit geschriftje van zelf ter sprake de vraag: WAT DE V. U. THANS NOODIG HEEFT? en dat is dan wel allereerst: LIEFDE OP GROND VAN HAAR BEGINSSEL. Maar daarom, zoo gaat de Schrijver voort, «is de V. U. dan ook verloren, als zij te eeniger tijd HAAR BEGINSSEL EN HAAR BAND AAN ONS VOLK zou verliezen, of ook zelfs maar zou verwateren» (p. 25). Om dit te voorkomen, moet dan ook ons Volk op haar toezien en voor haar bidden. Maar daarbij vraag, opdat zij ook meer kan geven, DAN ZIJ NOG NEEF VERMAG, de Vereeniging voor Hooger Onderwijs een gave om die ten bate der V. U. te besteden.

Zij, de Vereeniging, wendt zich daarmee tot de lezers van dit boekje.

Zij vraagt die gaven met vrijmoedigheid, omdat «indien ge nog geen voorstander van de V. U. waart, dit boekje u wel zal overtuigen hebben, dat er een V. U. moet zijn, vrij van de Overheid, gebonden aan Gods Woord. En met aandring, omdat de nooden zoo onontaglijk groot zijn». «De V. U. heeft gelukkig poging om in stand te blijven, maar ook om zich te kunnen uitbreiden.» «Zij heeft zeker recht op den steun van het Gereformeerde Volk, juist om hetgeen zij bedoelt: BROEFNING DER WETENSCHAP EN ONDERWIJS IN DE WETENSCHAP TOE LIEF VAN GOD!»

Met de uitgave van dit kort en zakelijk geschreven werkje, waarin zoo niets voorkomt van propagandistisch «decoratie-schilderen», heeft de VEREENIGING VOOR H.O. OP GEREF. GRONDSLAG een goed werk gedaan.

G.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons uit Velp: Een comité van 12 personen is hier gevormd, die ieder eenige vrienden zullen bezekeren in het belang der Vrije Universiteit. Ter inleiding van dezen arbeid sprak de heer Jac. van Oversteeg Woensdag in de Geref. Kerk. Na den strijd vóór en na de stichting in het kort te hebben medegedeeld, wese spreker op den tegenwoordig, die ook nu nog bestaat.

Mannen van invloed en naam kunnen het met den grondslag van het onderwijs niet vinden. Stel uw onderwijs op Gods Woord. Beschouw dat Woord als de grondlijn en laat

verder ieder vrij in methode van werken en in het bepalen van de resultaten.

Het is niet moeilijk om aan te tonen dat deze wijze van doen de kwestie maar verplaatst, want onmiddellijk zal dan de vraag aan de orde komen, wat wel en wat niet tot Gods Woord behoort.

Bovendien, aangenomen dat men zich onderwerpt aan Art. 3 der geloofbelijdenis, zoo weet men dat Luther en Calvijn niettegenstaande dese eenheid toch zeer verschilden.

Groen, Stahl en Vinet onderwierpen zich aan het Woord. Toch zal Groen «Stahl is Lutheraan, ik ben Calvinist».

Een der hoogleraren aan de Staats-Universiteit heeft onlangs zijn bezwaren tegen de V. U. ingebracht. Naar diens meening is de V. U. geen factor van betekenis voor de geestelijke ontwikkeling van ons Volk, zelfs niet voor het gereformeerde Volk.

Indien dit zoo is, ziet het er treurig uit voor de Geref. hoogleraren aan de staatsuniversiteit. En zal het oprichten van bijzondere leestoeelen niet betekenen. Spreker waarschuwt daarom tegen het gevaar, dat aan de openbare universiteiten blijft bestaan, ook al zijn er eenige gereformeerde hoogleraren benoemd.

De bestrijding heeft echter den bloei der V. U. niet belet.

Onder Gods zegen is zij uitgebreid en is de invloed niet uitgebleven.

Toch blijven gevaren bestaan, niet het minst van de vrienden.

Hoewel het te verklaren is, kan het toch niet worden goedgekeurd dat in den regel de opleiding voor de beoefening der wetenschap wordt gesteld.

Het eerste doel der Vrije Universiteit is en moet blijven, het recht Gods te handhaven op het terrein der wetenschap.

Men zie daaronder van de hoogleraren niet allerlei praktische werkzaamheden. Een hoogeschool is geen ammunite-fabriek. Op de vergadering in Utrecht wese de voorzitter Mr. Th. Heemiker op het verschil tusschen bijzondere leestoeelen en een Universiteit.

En bijzondere leestoele is voor een zeker doel, de Universiteit bestaat uit faculteiten tot een Universiteit verbonden. Voorheen werd, en niet zonder vrucht, bij, over het eedsverdrag het gevoelen van de faculteit gevraagd.

Keeren wij tot deze goede gewoonte terug. Ook al zou dit wat tijd kosten. Beter te laat begonnen, dan te vroeg gesproken. Dan zal de Universiteit in hare eenheid beter uitkomen en daarin sterk zijn.

Dan wordt het contact tusschen Volk en Universiteit versterkt. Er zal meer liefde worden gekweekt. Dan zal als bij de oprichting weeten gesproken worden van onze universiteit. Het gebod zal toenemen, en voor onze universiteit zal met evenveel blijmoedigheid als voor onze lagere school ter plaatse ons geld beschikbaar zijn.

Aan «De Gereformeerde Kerken in Nederland» wordt door Deputaten voor de correspondentie met de Hooge-Overheid bekend gemaakt, dat sinds de laatste opgave op de lijst der kerken voornoemd voor de eerste maal is geplaatst:

onder no. 908 de Geref. Kerk te Elst, classis Arnhem, prov. Gelderland, en voorts, dat aan het verzoek van sommige Kerken en classen, om bij de Overheid erop aan te dringen, dat de militairen bij hun verlof niet op Zondag behooven te reizen, is voldaan.

Namens Deputaten voornoemd

H. BAVINK.

Classis Assen.

De classis Assen heeft in hare vergadering van 15 Febr. 1916 den Weled. heer J. Hoekstra van Vries, in verband met zijn in Nov. 1915 met goed gevolg afgelegd praep. examen naar Art. 8 K. O., met algemeene stemmen beroepbaar verklaard voor de Geref. Kerken in Nederland.

Namens de classis v. n.

K. V. D. VEEN, scriba.

Korte Notulen van de vergadering der classis Gouda, gehouden te Gouda 1 Februari 1916.

Namens de roepende kerk van Ouderkerk a.d. IJsel, opent haar geweten consulent Ds. P. v. Hoven na het zingen van Ps. 66 : 2 en het lezen van Psalm 66, de vergadering met gebed en doet Ds. J. Vesseur van Ouderkerk a.d. IJsel, voor het eerst ter vergadering tegenwoordig, hartelijk welkom, waarvoor deze hem dank betuigt.

D.D. Wielenga en Langen, benoemd tot het nazien der credentialen, rapporteeren, dat alle kerken wettig zijn tegenwoordig. De kerken van Krimpener a.d. Lek en Haastrecht hebben, nevens haren dienaar des Woords, elk een dienaar afgevaardigd, wien, gehoord de reden tot afvaardiging, keurstem wordt verleend. Geroemde kerken, alsmede die van Nieuwerkerk a.d. IJsel, hebben instruatien.

De vergadering thans wettig geconstitueerd, wordt naar toerbeurt als Praeses aangewezen Ds. J. Oinga, als asses, Ds. Langen, terwijl Ds. Vesseur als scriba fungeert.

De Praeses richt nog een kort woord tot Ds. Vesseur, wenscht Ds. B. v. Halsema en de kerk van Haastrecht geluk met de beslissing genomen in zake het beroep naar de kerk van Terneuzen, en hoopt, dat Ds. v. Hoven vrijmoedigheid zal vinden, om voor de beroepen, op hem uitgebracht door de kerken van Durswoude en Zuid-Beierland, te bedanken.

De notulen van de gewone classis vergadering van Aug. en die van de buitengewone van 7 Dec., de laatste bijeenkomsten wegens het praep. examen van cand. Verhoog, worden gelezen en onoverdand goedgekeurd.

Naar aancijding van de notulen, wijst Ds. Voigt op Art. 3 in verband met Art. 6, van de huishoudelijke regeling der classis in zake het praesidium. De classis spreekt zich hierover uit tot zijn bevrediging. De aandacht wordt gevestigd op het voorstel van de kerk van Haastrecht, om op elke classis vergadering 3 dienaar des Woords aan te wijzen voor de prediking onder de militairen. Dit voorstel wordt door de classis aangevaren; deputaten voor de vacature-beurten zullen hiermede rekening houden.

De instructie van de kerk van Nieuwerkerk a.d. IJsel, inhoudende: Verzoek aan deput. voor de correspondentie met de H. O. «dat zij pogingen aanwenden, om voor de militairen gedaan te krijgen, dat deze, wegens hun verlof, niet op den dag des Heeren behooven te reizen», komt in behandeling en wordt door de classis aangenomen. De instructie aan de kerk van Haastrecht in zake de oefenaars, zal op het agendum van de volgende classis geplaatst worden, opdat deze zaak door de kerkenraden op hun vergadering kan worden besproken. Aangaande een tweede instructie aan deze kerk: «De classis besluite, dat in alle gevallen, waarbij vertegenwoordiging der classis wenschelijk is, doch deze niet tijdig door haar zelve werd of kon worden

geregeld, voortaan de Praeses der laatstgehouden vergadering der kerken der classis tegenwoordig», wordt besloten het Moderamen daarvoor aan te wijzen.

Regeling der vacature-beurten: Lekkerkerk D.D. André, v. Hoven, v. Setten; Reeuwijk-Sluitwijk: D.D. Oinga, Voigt, Vesseur; Mijdrecht: D.D. Wielenga, Dalhuysen. Prediking voor de militairen: D.D. Jansen, Sap, Wielenga. Reis. en verblijfkosten zullen vergoed worden door dep. ad hoc, de dienst uit de classic. kas. Ds. Langen brengt gunstig rapport uit over het nazien van het classic. archief en tevens namens de kerken van Oudewater en Gouda van de approb. van het beroep van Ds. Vesseur. Ook wordt gunstig gerapporteerd door de commissie, benoemd tot het nazien van de boeken van den quaeator der zending. Ds. Wielenga en ouderl. Kapitein, benoemd tot het nazien van de boeken van den quaeator der classis, rapporteeren alles in orde te hebben bevonden. De aanvragen voor Art. 11 en 13 worden voor de volgende vergadering in handen gesteld van dep. ad hoc.

De onderscheidde bijdragen en collecten worden gestort. Vier kerken zijn door bijzondere omstandigheden in gebreke gebleven om de Kerstcollecte voor de Joden-zending te houden, zij beloven die op de Mei-classis te storten. Op de volgende vergadering zal besproken worden, of er wijziging is te brengen in het betrekkingcijfer voor de classic. onkosten, na advies van dep. ad hoc.

Ds. v. Halsema wordt herbenoemd tot classic. quaeator. Roepende kerk voor de volgende vergadering is de kerk van Oudewater. Als Praeses zal dan fungeren Ds. T. Sap, als ass. Ds. J. Oinga, als scriba Ds. J. Vesseur.

Een kerk vraagt en ontvangt advies in zake twee tuchtgevallen en doet mededeeling, dat een echtbaar is afgesneden met het formulier van den ban. Een andere kerk vraagt inlichting aangaande het verzoek van dep. aan de kerken, om een collecte te houden voor kerken, getroffen door den waternoed. De classis adviseert den kerken het houden van die collecte. Deselfde kerk vestigt de aandacht op het wenshuis te Middelharnis, getroffen door den waternoed. De classis adviseert, dat het bestuur van genoemde stichting eerst aankloppe bij het algemeen waternoed-comité. De Praeses richt een vraag tot een der kerken aangaande haar absentie van de vorige vergadering. De classis, gehoord de redenen, neemt hiermede genoegen.

Varia. Ds. Dalhuysen deelt mede, dat zijn kerkeraad hem een duurtetoeslag over 1915 heeft gegeven; dit wordt met blijdschap vernomen. Naar aancijding van de vraag, of de classis ook dit jaar afgevaardigden zal zenden naar het D.V. in Mei a. s. te houden Evangelisatie-Congres te Rotterdam, wordt besloten Ds. Oinga als afgevaardigde te benoemen. Ds. Wielenga ontvangt antwoord op de vraag: Hoever het mandaat reikt tot deputaten door de classis aangewezen tot het nazien van de boeken der quaeators.

De Assessor leest de korte notulen.

De Praeses sluit de vergadering en gaat voor in dankzegging.

Op last der classis

JOH. S. LANGEN,
A. I. Assessor.

Gouda, 8 Febr. 1916.

Buitenland.

Zweden. In de Zweedsche Lutherische Staatskerk is men overgegaan tot het ordenen van broeders, die onder den naam van «diaconen» sociaal en philanthropisch werk hebben te verrichten. Zij, die zich aan dit werk willen wijden, moeten eerst zes maanden lang toonen dat zij gezond zijn de laagste en geringste persoonlijke diensten te bewijzen. Daarna worden zij onderwezen in de Heilige Schrift en in het praktisch werk om als barmhartige «samaritanen» te kunnen optreden. Zij worden na een halfjaar van dienstbaarheid plechtig als noviti hervestigd. Dit geschiedt in de kerk te Sköndal. Het deel van het Evangelie van Johannes, hetwelk de geschiedenis van de voortwaching, door den Christus aan Zijne discipelen vericht, mededeelt, wordt daarbij voorgelzen, en hij die voor het diaconale ambt staat, doet daarop de gelofte: «Ik zal u volgen, Heere, waar Gij ook heen gaat».

Noord-Amerika. Eene waarschuwing tegen voorspoed.

De Assembly's Executive Committee van de Presbyteriaansche Kerk heeft een pastoraler brief verzoeken aan het eind van een vergadering, gehouden te Atlantic City, waarin eene waarschuwing gehoord wordt tegen het gevaar van den onbekenden voorspoed die het land bedreigt als gevolg van den grooten oorlog in Europa. Reeds thans werken de fabrieken met koortsachtige haast om de velerlei bestellingen van de Entente mogendheden van Europa af te leveren; bestellingen van oorlogsmateriaal.

Dit herderlijk schrijven wijst op het schrilte contrast van de algemeene verlamming op industrieel gebied in Europa als direct gevolg van den oorlog, en voorspelt, dat wanneer die oorlog zal geëindigd zijn, er ongekende drukte en voorspoed in Amerika zal heerschen. In plaats van er het land geluk mee te wenschen zooals zou verwacht worden, vraagt die commissie: «Mogen we hopen dat we zulk een stroom van vernielenden voorspoed kunnen verstaan?»

Hierin wordt de houding van de leidende mannen in de Presbyteriaansche Kerk beschreven tegenover de gevaren van den voorspoed. Ook Dr. Stevenson, de president der laatstgehouden General Assembly, liet zich onlangs bij zijn bezoek aan Grand Rapids in bijna dezelfde woorden over dit gevaar uit.

Voorspoed is gevaarlijk voor het geloof. Dat is de ervaring van het verleden, de waarschuwing der Schrift. Het besef van afhankelijkheid van den Allerhoogste wordt er dikwijls door ondermijnd en het geloof verzwakt. Amerika loopt gevaar het hoofd in den nek te werpen, als Jeschurun achteruit te slaan als hij straks vet wordt, en den Gever alles godsdiest het oog te verliezen. Rijk te zijn en geens dings gebrek te hebben. Den Heere te vergeten en aldus rijk te worden voor de oordelen Gods.

GEMENGD NIEUWS

Een wijdenaer uit hare gevangenschap verliest. De Oostenrijksche gravin de Latour, de bekende weloesterde der armen die in hare inrichting te Ruzsij bij Görz en te Treffen in Zuid-Oostenrijk, met haar geheele vermogen honderden van vrije woning en vrij onderhoud bood en welke aan hunne kinderen een Christelijke opvoeding gaf, werd bij het uitbreken der vijandelijke heden tusschen Italië en Oostenrijk door de

Italianen gevangen genomen. De inrichtingen die hare liefde schiep, staan nu half onbeheerd en liegen ten deele in het brandpunt van den bittersten strijd. Nu is het eindelijk den Secretaris van het «Evangelisch Genootschap in Oostenrijk», den predikant Monsky, en door persoonlijke tusschenkomst van den Zwitserschen Bonds-president Dr. Motta, gelukt, de 73-jarige gravin uit hare gevangenschap te versoeken. Voorloopig verblijft zij nu in Zwitserland.

Hare ervaringen in de Italiaansche gevangenschap zal Gravin Latour in de «Warte der Wahrheit» voor Oesterreich und Ungarn» beschrijven. Inmiddels hebben vrienden van het Godrijk zich het lot van de inrichtingen te Treffen aangetrokken; bij het Evangelisch Genootschap zijn bovendien van andere zijden ruim 5000 kr. voor dat liefdewerk ingekomen.

Geestelijke verzorging van kriegsgevangenen. De Duitse regering heeft al een jaar lang in de geestelijke behoeften van hen die door haar gevangen gehouden worden, zoeken te voorzien. Men heeft de vraag gesteld, of de gevangenen Duitschers in de oorlogsgeestige landen in bedoeld opzicht evenveel behandeld worden? Hierop kon gezegd worden, dat men in Engeland het door Duitsland gegeven voorbeeld volgt. Pogingen die aangewend werden om hetzelfde in Rusland en Frankrijk te verkrijgen, hebben echter nog niet tot het gewenschte resultaat opgeleverd. Toch zijn door de Duitse «Hilfsauschuss für Gefangenensorge» onderhandelingen begonnen, waarvan men hoopt dat zij wellicht tot het beoogde doel zullen leiden. In Rusland geschiedde dit door Amerikaansche bemiddeling.

In het Duitse comité voor geestelijke verzorging van kriegsgevangenen werken vertegenwoordigers van de Evangelische en de Roomsche kerken met die van de Synagoge samen. Het Comité wil niet, dat onder de gevangenen propaganda gemaakt zal worden voor de een of andere kerk, maar verlangt dat deze volgens hunne huldigheden en in hunne religie geestelijk zullen verzorgd worden. De Evangelische Opperkerkraad heeft 1000 mark beschikbaar gesteld, om het Comité in staat te stellen stichtelijke boeken onder de gevangenen te verspreiden.

WISKOEL.

Voor Kinderen.

MARTHA'S BEPROEVING.

PAPA'S LESSEN.

Vele kinderen krijgen een dubbelzij kwarde of zelfs een gulden, als er een tand of kies door den tandarts moet uitgetrokken worden; toen Martha's twee voortanden tegelijk moesten verwijden, daar ze maar niet losstrakten en de nieuwe er achter zaten, beoefde de heer Cumming haar voor elken tand een stuiver, als ze bij den tandarts niet schreuwde. Liever zou hij haar voor elk een gulden hebben geschonken, maar hij was ver van rijk; of beter gezegd, de heer en mevrouw Cumming met hun dochterje leefden zeer bekrompen; elken stuiver moest Martha's Papa met zijn pen verdienen; een eigen stuiver in haar beurse stond voor haar gelijk met een gulden voor een kind van rijke ouders.

De tanden getrokken, en ze hadden heel vast geeten en veel pijn veroorzaakt, verkous Martha liever op te blijven en Papa's lessen te hooren, dan de beide stuivertjes te ontvangen.

Enkele jaren gingen voorbij. Martha zou elf jaar worden. Zij mocht nu geregeld eiken avond opblijven om Papa te hooren lezen. Lichte Mama, dan lichte Martha was, maakte zij een opmerking, dadelijk sprak Martha die na; dit had ze al enkele jaren zoo gedaan en liet vermaakte haar ouders, als het kleine ding aldus toonde de voorlesing nauwkeurig te volgen. Soms zeide haar vader: «Mooi gezegd, of goed opgemerkt, danetje» — en streelde haar donker lokkig hoofdje of bekeek haar bief- of maaiwerk, dat zij al luisterende verrichtte.

Sedert meer dan een jaar had mevrouw Cumming een grooter dagmeisje genomen, want zij voelde zich zwak en was vaak lijdende, al klaagde zij nooit en bleef vriendelijk en lief voor iedereen. De heer Cumming zag zijn echtgenote met bekommering aan en zijn lachende, heldere ogen werden vaak beneveld, vol droefheid rustten zij dan op zijn teere lieve vrouw.

Martha hield jaante, de meid, de beiden opmaken, de kamers stofpen, het eten schoonmaken; zij verrichtte allerlei kleine werkzaamheden, opdat Mama op de campé kon blijven liggen. Martha kon zoo hartelijk bidden, dat de Heer haar moeder weder sterk mocht maken, als de zomer en het schoone weder terugkeerde. Zij zag evenwel, dat Mama veel kortere wandelingetjes met haar deed, en zelfs onderwijl moest rusten op het medegevonden vuostveetje. — En dan vroeg zij zich af: «Zou God mij niet geoordeeld hebben?»

Gedurig had de heer Cumming den dokter over zijn vrouw geraadpleegd. Kwam de geneesheer aan huis, dan moest Martha altijd de kamer verlaten dat wist ze, nadat Mama het haar eens had gezegd. Liet de kleine meid den dokter eens uit, dan vroeg zij hem: «Zal Mama gauw sterker worden, dokter?» dan glimlachte hij en zei: «Je moet goed op haar passen vrouwe, en maken dat zij veel, heel veel eet!»

«Martha, kun je een paar briefjes voor mij schrijven? Ik ben zoo moe, liefje en er is haast bij», vroeg mevrouw eens.

«Als u het mij voorzeet, zal ik mijn best doen moesje!»

Reeds menig briefje had Martha sedert geschreven, toch haar Papa op een namiddag juist binnentrad, terwijl zij bezig was. «Zie eens», zei mevrouw «hoe goed en netjes Martha schrijft ze helpt mij zoo opperbest».

«Wel secretaire, als je nu gauwer kunt schrijven en net zoo duidelijk, dan mag je soms mijn lessen opteekenen, als mijn hand zoo moe is door 't pennen, dat ik er kramp van krijg, vind je dat goed?»

«Best Papa, dan help ik u aan uw lessen, hè?»

«Werd Juni. Een prachtige maar zeer hoete zomer zette in; die bracht echter geen beterschap aan de zwakke dame in de Brugstraat.

II.

EEN FLAUWTE EN WAT DAAROP VOLGDE.